

Reetta Judén, matkalla tulevaisuusosaamisen ja ennakoinnin asiantuntijaksi

Tulevaisuusosaaminen on minulle strateginen työväline asiantuntijatyössäni kasvatuksen ja opetuksen kansallisessa kehittämisessä. Työssäni keskeistä on tiedon hallinnan lisäksi vaikuttaminen, verkostojen hyödyntäminen ja päätöksenteon tukeminen jatkuvasti muuttuvassa toimintaympäristössä. Tulevaisuusosaaminen auttaa hahmottamaan kokonaisuuksia, tunnistamaan kehityskulkuja ja tekemään kestäviä valintaehdotuksia muutosten keskellä. Käytännössä tämä tarkoittaa usein tasapainoilua nopeiden päätösten ja pitkän aikavälin koulutuksellisten vaikutusten välillä, mikä edellyttää kykyä sietää epävarmuutta ja perustella valintoja läpinäkyvästi joskus vajavaisenkin tiedon varassa.

Asiantuntijatehtävässäni minun on kyettävä arvioimaan työn alla olevien kokonaisuuksien vaikutuksia tulevaisuuteen, tunnistamaan keskinäisriippuvuuksia sekä tarkastelemaan ilmiöitä hallinnonalan rajat ylittäen. Samanaikaisesti eettinen ennakointi on tärkeää: kansallisella tasolla toimiessamme rakennamme lasten ja nuorten tulevaisuutta, ja heidän hyvinvointinsa, osallisuutensa ja oikeutensa tulee pitää kehittämistyön keskiössä.

Tunnistan työni kautta oppineeni monia tulevaisuusosaamiseen liittyviä taitoja, joita toivoisin voivani kehittää tavoitteellisemmin asiantuntevassa ja eheässä koulutuskokonaisuudessa. Käytän työssäni tiimissä hyväksi koettuja ja itselleni työn ohessa tutuksi tulleita toimintatapoja ja malleja tulevaisuutta koskevissa tehtävissä. Näen koulutuksen mahdollisuutena syventää osaamistani, vahvistaa teoreettista ymmärrystäni ja jäsentää jo kertynyttä kokemusta systemaattisemmaksi kokonaisuudeksi.

Keskeisiä työ- tai toimintaympäristööni vaikuttavia muutostekijöitä ovat hallitusrakenteen muutokset, valtiontalouden kehitys sekä maailmanlaajuinen turvallisuustilanne. Näiden lisäksi koko yhteiskuntaa läpileikkaava tekoälyn kehitys haastaa luomaan uusia toimintamalleja ja linjauksia tekoälyn turvalliseen, eettiseen ja pedagogisesti suunniteltuun käyttöön osana kasvatusta ja opetusta.

Nykyisessä työssäni koordinoin [varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen sekä vapaan sivistystyön digitalisaation viitekehystyötä](#) opetus- ja kulttuuriministeriön sekä muiden kansallisten toimijoiden, kuten Opetushallituksen ja Taide- ja kulttuuriviraston, kanssa. Tulevaisuusosaaminen edellyttää myös nykytilan ymmärtämistä: digitalisaation viitekehystyön osana olemme julkaisseet eri koulutusasteille sekä nykytilaselvityksiä että tavoitetilajulkaisuja, joiden pohjalta digitalisaatiota on lähdetty edistämään opetuksessa.

Sidosryhmäyhteistyö on tärkeä osa tätä työtä. Yhteisen ymmärryksen rakentaminen eri toimijoiden kesken on keskeistä sekä tulevaisuuden hahmottamisessa että tavoitteiden toteuttamisesta. Viitekehystyössä on luotu digitaalisen osaamisen verkostot eri koulutusasteille, ja opetuksen järjestäjillä on oma verkostonsa digitalisaation kehittämiseen. Näissä verkostoissa harjoitetaan käytännössä ennakointia: tunnistamme keskeisiä kehityssuuntia, vertailemme toimintavaihtoehtoja ja peilaamme niitä koulutusjärjestelmän rakenteisiin.

Yhteiskunnallisten ilmiöiden seuraamisen osalta opetus- ja kulttuuriministeriössä toimintaamme ohjaavat myös [väestökehityksen muutokset](#), [oppimistulosten lasku](#), lasten ja nuorten hyvinvointi sekä tulevaisuususkon kehitys. Toteutamme erilaisia selvityksiä ja julkaisuja, joiden valmistelu- ja työryhmissä laaditaan toimenpide-ehdotuksia ajankohtaisiin haasteisiin. Julkaisuista tuorein on [Nuorten tulevaisuususko horjuu - millaisia toimia nyt tarvitaan? Opetus- ja kulttuuriministeriön asiantuntijaryhmän loppuraportti](#). En ole osallistunut raportin laatimiseen, mutta yhdessä osastomme eri asiantuntijoiden kanssa olemme käsitelleet tuloksia sekä lähdemme edistämään toimenpiteitä, joille saamme toteuttamis päätöksen ja toteuttamiseen tarvittavat resurssit.

Nuorten tulevaisuususkoon vaikuttavat useat toisiinsa kietoutuvat tekijät, kuten globaalit ilmiöt, hyvinvointivaltion muutokset, nuoriin kohdistuvat paineet, kuten työ, koulutus ja ystävyyssuhteet sekä tulevaisuuspuheen sävyt. Erityisesti suomalaisessa keskustelussa korostuva pessimistinen puhetapa nykyisyydestä ja tulevaisuudesta vaikuttaa nuorten kokemuksiin. Näen tulevaisuustarinoiden purkamisen yhdessä nuorten kanssa yhtenä toimintamallina, jolla tulevaisuususkoa voidaan vahvistaa.

Tulevaisuusosaamiseni supervoima on erilaisten skenaarioiden kehittämisen taito. Yhdistettynä laajaan työkokemukseen - luokkahuoneopetuksesta kansalliseen kehittämistyöhön – tämä antaa vankan kokemuspohjan laajojen kokonaisuuksien ja syy-seuraussuhteiden hahmottamiseen. Näen tulevaisuusosaamisen supervoimakseni myös tarpeen ja taidon osata tehdä asioita yhdessä. Olen parhaimmillani tiimissä, jossa voin ideoida, pallorella ajatuksia ja yhdessä muiden kanssa pohtia ratkaisujen mahdollisia kehityskulkuja. Olen myös aktiivinen toimija, ja projektipäällikkökokemukseni tukee kykyäni konkretisoida lähitulevaisuuden tavoitteita ja suunnitella tavoitteisiin johtavia käytännön toteutuksia. Näen tämän osaamisen tärkeänä strategisen tulevaisuustyön ja käytännön toimeenpanon välillä.

Koen olevani osaamisessani vaiheessa, jossa tulevaisuusosaamiseni perustuu vahvaan kokemukseen ja käytännön työhön. Seuraava kehittymisen taso osaltani olisi osaamisen systematisointi ja syventäminen siten, että kykenen entistä tietoisemmin tukemaan strategista päätöksentekoa ja rakentamaan yhteistä tulevaisuusajattelua kansallisella tasolla.

Näen tulevaisuustyön ja ennakkoinnin asiantuntijakoulutuksella olevan paljon annettavaa minulle pedagogisen kehittämisen asiantuntijatyöhöni kansallisella tasolla. Eettinen ennakkointi, megatrendien kääntäminen käytännön toiminnaksi sekä heikkojen signaalien tunnistaminen ja analysointi ovat jo aiemmin mainittujen lisäksi keskeisiä taitoja, kun hahmotamme kasvatuksen ja opetuksen kehityspolkuja tulevaisuudessa. Koulutus tukisi myös ammatillista kehittymistäni ja vahvistaisi valmiuksiani toimia vaikuttavana asiantuntijana muuttuvassa toimintaympäristössä - koulutus antaisi asiantuntijuuteeni arvokkaan lisän työni koostuessa määräaikaista kehittämissä tehtävistä.